

رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس دهم، در درخصوص سخنان عراقچی پس از مذاکرات ایران و آمریکا، تأکید کرد: در مذاکرات رم، طرفین درخصوص مذاکرات فنی به توافق رسیدند، هرگاه یک چالش سیاسی منجر به شکل‌گیری کارگروه‌های فنی شود، بدان معنا است که طرفین از تنش دور و به دیپلماسی نزدیک شده‌اند. حشمتا... فلاح‌ت‌پیشه، گفت: به همان اندازه‌ای که موضوع هسته‌ای در شرایط طبیعی خود قرار بگیرد، می‌توان گفت که از تنش دور و به سمت دیپلماسی نزدیک خواهیم شد. بنده معتقدم وارد کردن آقای گروسی به موضوع مذاکرات امری مثبت بود، زیرا ایرانی‌ها چیزی فراتر از NPT در موضوع هسته‌ای نخواستند. حتی این موضوع در برجام نیز قابل مشاهده بود، یعنی ایرانی‌ها مانند هر کشور عضو NPT می‌توانند چرخه و زیرساخت‌های سوخت هسته‌ای خود را حفظ کنند و سوخت را در قالب مسالمت‌آمیز تولید کنند. وی افزود: هرچند در آمریکا چند موضع متناقض شکل گرفت ولی دو اتفاق ایران و آمریکا را به سمت دیپلماسی سوق داده است. اتفاق اولی که برای ایران افتاد، مصاحبه سفیر روسیه در بغداد بود که در پاسخ به سوال یک خبرنگار که پرسیده بود: واکنش روسیه هنگام جنگ ایران چه خواهد بود، اظهار داشت که مردم روسیه برای مردم ایران دعا خواهند کرد. این مورد نشان دهنده این بود که ایران باید بدون ملاحظه دیگران تنش‌های خود با دیگران را حل‌کند. این تحلیلگر مسائل بین‌الملل اظهار داشت: در سمت دیگر، کشورهای مختلف برای بیمل نیستند که انرژی دوران ترامپ در جنگ خاورمیانه‌ای برجامی، ایران و آمریکا، بنا به برای همدیگر هیولان‌شان دادن ولی درحال حاضر، ایران و آمریکا در مسقط به این نتیجه رسیده‌اند که می‌توانند با همدیگر مذاکره کنند. همچنین، عمان برخلاف اعضای شرقی و غربی برجام بازنگری بدون منتفع است. درخصوص شکل مذاکرات نیز گفته‌های زیادی موجود است، اما واقعیت این است که همان‌طور که عنوان کردم باتوجه به اینکه عمانی‌ها به عنوان واسطه هیچ منفعتی ندارند، ایران و آمریکا عملاً به صورت مستقیم درحال مذاکره هستند. فلاح‌ت‌پیشه درخصوص توافق طرفین بر سر مذاکرات فنی تأکید کرد: خبر تشکیل نشست‌های کارشناسانه و فنی درخصوص تحریم‌ها به معنی توافق در اصل مذاکرات است و باید منتظر پیش‌روی درحوزه فنی باشیم. تجربه نیز نشان داده‌است که حاضرترین متون قابل‌امضا، درحوزه فنی وجود دارد.

مدیریت عوامل آشوب‌ساز

وی افزود: طرفین باید در این مدت نقش عوامل آشوب‌ساز را مدیریت کنند، به عنوان مثال اسرائیل برای آمریکایی‌ها و مخالفان افراطی درسوی دیگر. این افراد کسانی هستند که مخالف مذاکره و هرچه ایران و آمریکا درروند مذاکره وتوافقات بیشتر پیش می‌روند، شبهه‌افکنی‌های بیشتری را صورت خواهند داد. ترننف دیگران عوامل آشوب‌ساز، علاوه بر شبهه سازی، شلوغ کردن دست‌ورکار است. به عنوان مثال در سمت آمریکا کسانی حضور دارند که می‌خواهند مسائل غیرهسته‌ای را مطرح‌کنند و در سمت ایران نیز افرادی حضور دارند که وقتی هنوز بحث هسته‌ای صورت نگرفته، مسائل دیگری را مطرح می‌کنند. نماینده ادوار مجلس تصریح کرد: قرار نیست ایران و آمریکا بعد از مذاکرات مسقط و رم به دوست‌تبدیل شوند، بلکه قرار بر این است که این دوکشور وارد جنگ نشوند و همین مورد دستاوردی مهم است. اگر توافق صورت بگیرد و در عین حال به سرنوشت برجام نیز دچار نشود، طرفین می‌توانند در غالب سازوکار امنیت منطقه‌ای و حتی شکل‌گیری مناسبات اقتصادی توافقات دیگر را پیش ببرند. فلاح‌ت‌پیشه درخصوص اثرات این مذاکرات در روند بازار بیان کرد: بازار قوی‌ترین تحلیل‌گر مسائل سیاسی در ایران است. ما بارها شاهد این بودیم که افراد سعی کردند با مواضع مثبت و منفی بر بازار تأثیر بگذارند ولی بازار می‌داند در چه زمانی کاملاً واکنش را نشان بدهد. بازار ایران نیز سیاسی‌ترین بازار منطقه است. نکته مهم این است که محصولات تولیدی در طول این یک هفته افزایش قیمت پیدا نکرده است، در صورتی که در گذشته هر محصول تولیدی با یک نرخ جدید عرضه می‌شد، اما در طول این یک هفته چنین اتفاقی رخ نداده است. وی در پایان تأکید کرد: قرار نیست مردم در دوران تحریم رنج بکشند ولی در ایام کاهش تحریم‌ها سودی نصیب آنها نشود. متأسفانه در طول دورانی که منافع کشور تنهنه دیپلماسی بود، یکسری جریان‌ات افراطی که از بول ملت هزینه می‌کنند، بیش‌ترین تلاش را برای کارشکنی در این مسیر کردند.

امیر دیبری مهر در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

توافق احتمالی گشایش نسبی

به همراه دارد

سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی کشور را از حالت شبیه رسوب نجات

می‌دهد

توافق بر حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی تأثیرگذار است

آرمان ملی- سی‌اوش پورعلی: بسیار شنیده‌ایم که اگر ایران به روند توسعه خود ادامه می‌داد شاید اکنون از جمله کشورهای پیشرو در حوزه‌های مختلف بود ولی تضاد تهران و واشنگتن نه تنها باعث کند شدن این روند شده است بلکه خود به عاملی برای عدم توسعه یافتگی تبدیل شده؛ زیرا آمریکا با منابع و ثروتی که دارد هم خود می‌تواند نقش سرمایه‌گذار را داشته باشد و هم می‌تواند دیگران را به سرمایه‌گذاری در ایران تشویق کند و همین‌طور می‌تواند از سرمایه‌گذاری‌ها تنها با اعمال یک تحریم جلوگیری کند. هرچند رفتار خصمانه آمریکا را نمی‌توان منکر شد اما تردید نیست که این دشمنی در نهایت توسعه و پیشرفت کشور را با چالش مواجه کرده است. مشکلات اقتصادی ناشی از تحریم‌های ظالمانه آمریکاییش از همه به جامعه فشار وارد می‌کند و در ادوار اخیر شاهد برزش طبقات متوسط جامعه به طبقات پایین‌تر بودیم که هم در حوزه اقتصادی و در حوزه دانشگاهی و... آسیب‌هایی به شهروندان وارد کرده‌است. همچنین باید به آسیب‌های اقتصادی- اجتماعی

باتوجه به آغاز مذاکره‌های تهران و واشنگتن ارزیابی خود را بگویند و اینکه به نظر شما در ادامه به چه نتیجه‌ای خواهیم رسید؟

ابتدا باید امکان توافق را بررسی کنیم و اینکه آیا این مذاکره‌ها به توافق نهایی خواهد رسید یا خیر. با این حال می‌توانیم بگوییم احتمال اینکه توافق‌نامه‌ای به امضا برسد زیاد است. خیلی نزدیک هستیم ولی هنوز قطعی نیست آن هم به این دلیل که متغیرهایی دخیل هستند و در این بین تنها ایران و آمریکا نیستند، و شاید حتی بتوان گفت غیر از مقامات ارشد دو کشور پارامترهای دیگری هم در این بین مؤثر هستند. این موارد هر کدام به بحث‌های مفصلی نیاز دارد که در اینجا از آنها عبور خواهیم کرد. متغیرهای درون ساختاری در دو کشور وجود دارد که البته متغیرهای منطقه‌ای و بین‌المللی هم در این بین به چشم می‌خورند. اما به‌طور کلی حل مسائل هسته‌ای ایران به عنوان نقطه اول توافق اکنون فراهم است و امیدواریم که این اتفاق رخ دهد.

پس از این توافق احتمالی، چه فرصت‌هایی در حوزه‌های اقتصادی و زیرساختی برای ایران به وجود خواهد آمد؟

توجه داشته باشید که اکنون از همه حوزه‌ها مهم‌تر برای ایران دو مورد است که به آنها خواهیم پرداخت. یکی ثبات و آرامش روانی از نظر سیاست خارجه است که التهاب‌ها و مشکلات روانی را به شدت کاهش خواهد داد. این برای ایرانی‌ها که عادت به التهاب‌های روانی و تبلیغاتی رسانه‌ای دارند خیلی می‌تواند مهم باشد. توجه داشته باشید که توافق می‌تواند بر حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی تأثیرگذار باشد. مورد بعدی درباره سرمایه‌گذاری در ایران است. در بخش‌های زیربنایی و زیرساختی با چالش سرمایه‌گذاری دست به‌گریبان هستیم، به خصوص در حوزه‌هایی مانند نفت، گاز، آب و برق. توافق می‌تواند در حوزه حامل‌های اصلی انرژی که البته منبع اصلی درآمدی کشور هم محسوب می‌شود تأثیرگذار باشد. در این حوزه نیاز به سرمایه‌گذاری جدی داریم، برآوردی که در موسسه مطالعاتی پژوهشی اندیشه و قلم انجام داده‌ام نشان می‌دهد، سالانه نیاز به ۱۸۰ میلیارد دلار داریم که در برخی موسسه‌ها این مبلغ تا ۳۵۰ میلیارد دلار هم برآورد شده است. این نیاز حیاتی کشور است. در ادامه باید بگوییم که این مبلغ در داخل کشور وجود ندارد و برای تأمین‌نیز به سرمایه‌گذار خارجی داریم. در اینجا آمریکا می‌تواند این نقش‌کند. آنها هم می‌توانند مستقیم وارد شوند و همچنین می‌تواند دیگر سرمایه‌گذارها را تشویق به حضور در ایران کند. این دو نکته در حوزه سرمایه‌گذاری خیلی مهم و کلیدی است. سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی می‌تواند ایران را از حالت شبیه رسوب نجات دهد. امیدواریم این اتفاق هم رخ دهد.

اشاره کنیم که در واقع دولت‌ها را ناکارآمد کرده‌است. در شرایط تحریمی و به دلیل محدودیت در ارتباطات بین‌بانکی، حتی سرمایه‌گذارهای چینی برای ساخت‌وساز به ایران نمی‌آیند تا حداقل بتوانیم از ابرچالش مسکن عبور کنیم. در بسیاری از موارد می‌توانیم چنین مثال‌هایی اضافه کنیم. حالادو کشور در مسیری قرار گرفته‌اند که از نظر تحلیلگران هر اتفاقی می‌تواند رخ دهد. البته برای رسیدن به این تحلیل‌ها باید مدتی دیگر هم صبر کنیم تا در نهایت ببینیم آیا دو کشور به توافقی خواهند رسید یا روابط همچنان غبارآلود ادامه خواهد داشت. در این مورد که این توافق احتمالی تا چه حد می‌تواند ابرچالش‌های اقتصادی و فرهنگی را برطرف کند و ایران را به ریل توسعه بازگرداند یا «امیر دیبری‌مهر»، پژوهشگر و رئیس موسسه پژوهشی اندیشه و قلم گفت‌وگویی انجام داده‌ایم. او معتقد است بهبود روابط با آمریکایی‌ها می‌تواند در اولین قدم چالش‌های زیرساختی و سرمایه‌گذاری را برطرف کند. در ادامه این مصاحبه ر‌ا می‌خوانید.

برآوردی که در موسسه مطالعاتی پژوهشی اندیشه و قلم انجام داده‌ایم نشان می‌دهد، سالانه نیاز به ۱۸۰ میلیارد دلار داریم که در برخی موسسه‌ها این مبلغ تا ۳۵۰ میلیارد دلار هم برآورد شده است

در سال‌های اخیر در مورد تأثیرات تحریم‌ها و غیبت ایرانی‌ها در جامعه جهانی در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی و... صحبت شده است ولی در این بین جامعه دانشگاهی و علمی ایران آسیب‌های زیادی دیده است، در این حوزه چقدر به گشایش نیاز داریم؟

این موضوع هم به همان دو نکته در مورد نوع و دخالت آمریکا در سرمایه‌گذاری حوزه انرژی باز می‌گردد. وقتی که وجه بین‌المللی کشور از سوی آمریکا مورد حمله قرار دارد، به آسانی به یک دانشمند و پژوهشگر ایرانی ویزا داده نمی‌شود که بتواند در مجامع علمی جهانی حضور داشته باشد و سخنرانی کند و مقاله‌های علمی ارائه دهند. همچنین به شرکت‌های ایرانی اجازه داده نمی‌شود که بتوانند تولیدات خود را در نمایشگاه‌های بین‌المللی به نمایش بگذارند و... سیاست‌گاهی موجب سرکوب سرمایه‌های کشور در حوزه علم و فناوری می‌شود که این موضوع همچنان جامعه علمی و دانشگاهی ما را آزرده است. توافق احتمالی می‌تواند گشایش نسبی در این حوزه به وجود بیاورد. فراموش نکنید که ما پیش‌روی خود موقعیت‌ها و تجربه‌های روشنی داریم. در اینجا روی سخنم با آنهایی است که غالباً در جامعه حرف راست را منتشر نمی‌کنند؛ ماتجربه دوران خاتمی را داریم که هم در حوزه سرمایه‌گذاری موقعیت‌های خوبی ایجاد کرد و هم در حوزه مراودات بین‌المللی شرایطمان مطلوب بود. در آن دوره شخصیت‌های علمی ما شرایط مطلوبی را تجربه

یکی از تبعات توافق ورود به فضای جهانی، می‌تواند تغییر برخی از سیاست‌ها، رویه‌ها، انتخاب‌ها، گزینش‌ها و... باشد که با استانداردهای بین‌المللی همخوانی داشته باشد

حسن بهشتی پور مطرح کرد:

انتقال مذاکرات به سطح کارشناسی یعنی در برخی محورها توافقاتی صورت گرفته است

خواهند رسید. وی در خصوص احتمال ادامه حضور جی دی ونس در تیم مذاکره‌کننده آمریکا و نقش آن در گفت‌وگوهای ایران و آمریکا، اظهار کرد: ونس برای دیدار با مکرون به ایتالیا رفته بود ولی اگر واقعا در مذاکرات بوده باشد نشان از اهمیت و جدیتی است که طرف آمریکایی از خود نشان می‌دهد به این جهت که می‌خواهند این مسئله را یک به سرانجامی برسانند. ونس جزو گروهی است که در داخل حاکمیت آمریکا به دنبال دیپلماسی است و برخلاف رویو که وزیر خارجه‌ای جنگ طلب است و به دنبال درگیری می‌گردد، ونس و

جزئیات دارد تا در نشست روز شنبه در مورد آن هاگفت‌وگو شود. بنابراین، من بر این باورم که این روند به سمت جلو پیش می‌رود، اما جزئیات آن به دلیل استمرار مذاکرات، معمولاً منتشر نمی‌شود تا به نتیجه نهایی برسد. حال باید دید که آیا این دستور کار نهایی خواهد شد یا خیر، زیرا اگر نهایی شود، قطعه منتشر خواهد شد که در مورد چمه سرفصل‌هایی مذاکره خواهند کرد. روند مسقط ادامه خواهد یافت و در جلسه کارشناسی روز چهارشنبه در خصوص موضوعاتی که باید در مذاکرات روی میز باشد، بحث خواهد شد و به جمع‌بندی

افزایش احتمال توافق ایران و آمریکا

دور جدید مذاکرات کجا خواهد بود؟

وزیر امور خارجه ایران، عباس عراقچی، پس از پایان دومین دور از مذاکرات غیرمستقیم با ایالات متحده در رم، با لحنی محتاطانه، اما امیدوارانه از پیشرفت در گفت‌وگوها خبر داد. نیوزویک مدعی شد: او در گفت‌وگو با رسانه‌های دولتی ایران اعلام کرد که طرفین «توانسته‌اند در برخی اصول و اهداف به درک بهتری برسند.» این مذاکرات در حالی برگزار می‌شود که یک هفته پیش نیز رهبران دو کشور در مسقط عمان به صورت غیرمستقیم گفت‌وگو کرده بودند؛ گفت‌وگوهایی که در سایه سال‌ها تنش و بی‌اعتمادی میان تهران و واشنگتن شکل گرفته است. این تنش‌ها به ویژه پس از خروج دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور وقت آمریکا، از توافق هسته‌ای موسوم به برجام در دوره اول ریاست جمهوری اش تشدید شد. ایران همواره تأکید کرده که برنامه هسته‌ای اش صرفاً اهداف صلح‌آمیز و غیرنظامی دارد و مذاکره تحت فشار را نمی‌پذیرد. اما آمریکا، جمهوری اسلامی را متهم به تلاش برای دستیابی به سلاح هسته‌ای می‌کند و هشدار داده در صورت شکست مسیر دیپلماتیک، گزینه نظامی را در نظر خواهد گرفت. همزمان با این مذاکرات، ایران عراقچی ریاست هیأت ایرانی را بر عهده داشت و از نوع تأتمک، موشک و نیروهای نظامی خود را به نمایش گذاشت. در همین روز، ترامپ در واکنش به گزارشی مبنی بر مخالفتش با حمله احتمالی اسرائیل به ایران گفت که هنوز هیچ گزینه‌ای را رد نکرده، اما دیپلماسی را ترجیح می‌دهد. او افزود: «من می‌خواهم ایران کشوری بزرگ و آباد و شاد باشد. این اولویت من است.» گفت‌وگوهای شنبه در محل اقامت سفیر عمان در رم، به میانجی‌گری بدرالبوسعیدی، وزیر خارجه عمان، برگزار شد؛ چهره‌ای که برای دومین هفته پیاپی نقش میانجی را ایفا می‌کرد. عراقچی ریاست هیأت ایرانی را بر عهده داشت و استیو ویتکاف، فرستاده ویژه ترامپ، نماینده واشنگتن بود. این نشست حدود چهار ساعت به طول انجامید که تقریباً دو برابر زمان مذاکرات هفته پیش بود. عراقچی پس از این نشست گفت: «در برخی اصول و اهداف به درک بهتری رسیدیم» و افزود که مذاکرات «در حال پیشرفت است.» اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت خارجه ایران، نیز در شبکه اجتماعی ایکس (توییت‌ر سابق) این گفت‌وگوها را «مفید» و «سازنده» توصیف کرد و نوشت: «دو طرف توافق کردند تا در چند روز آینده مذاکرات فنی را ادامه دهند و شنیه آینده نیز دور دیگری از مذاکرات در سطح سیاسی برگزار کنند.» عراقچی در پستی دیگر نوشت: «فضای نسبتاً مثبت رم، امکان بسیاری در ایران بر این باورند که برجام دیگر برای ما کافی نیست و تنها درس‌هایی از آن باقی مانده است. من نیز تا حد زیادی موافقم.» وزیر خارجه عمان، بدر البوسعیدی نیز در پیامی در شبکه اجتماعی ایکس، از رویکرد «بسیار سازنده» وزیر خارجه ایران و فرستاده ویژه رئیس‌جمهور آمریکا در این گفت‌وگوها قدردانی کرد و نوشت: «این مذاکرات در حال شتاب گرفتن است و حالا حتی تحقق غیرمحتمل‌ها هم ممکن به نظر می‌رسد.» سخنگوی وزارت خارجه آمریکا در بیانیه‌ای که به نشریه نیوزویک ارسال شد، با تأیید چهار ساعته بودن این مذاکرات، اعلام کرد: «ما توافق کردیم هفته آینده باردیگر دیدار کنیم و از شرکای عمانی خود به‌خاطر تسهیل این گفت‌وگوها و همچنین از دولت ایتالیا برای میزبانی امروز بسیارسگزاریم.» در میان واکنش‌ها، علی واعظ، مدیر پروژه ایران در گروه بحران، در پیامی نوشت: «ایران و آمریکا هر دو می‌خواهند از برجام عبور کنند. این امر به خودی خود اتفاق مثبتی است.» از سوی دیگر، گریگوری برو، تحلیلگر ارشد گروه اوراسیا در امور ایران و انرژی نیز نوشت: «طبیعی است که هر یک از طرف مذاکرات را در قالبی فراتر از برجام توصیف کنند. جمهوری اسلامی هر توافقی را که چرخه سوخت و برنامه هسته‌ای اش را حفظ کند، پیروزی جلوه خواهد داد. در همین حال، ترامپ نیز تحت فشار زیادی برای پذیرش واقعیت‌ها نیست.» قرار است مذاکرات فنی موسوم به «گفت‌وگوهای سطح کارشناسی» روز چهارشنبه، ۲۳ آوریل (چهارم اردیبهشت) در عمان برگزار شود و این کشور بار دیگر نقش میانجی را بر عهده خواهد داشت. به گزارش الجزیره، دور جدیدی از مذاکرات رسمی نیز احتمالاً شنبه ۲۶ آوریل (هفتم اردیبهشت) برگزار خواهد شد. عراقچی همچنین قرار است روز دوشنبه به صورت مجازی در کنفرانس سیاست هسته‌ای بین‌المللی اندیشکده کارنگی در آمریکا سخنرانی کند. این رویداد می‌تواند فرصتی برای تشریح دیدگاه‌های ایران در فضای بین‌المللی و تبیین آخرین وضعیت مذاکرات باشد. این مجموعه از تحرکات دیپلماتیک در حالی در جریان است که فضای منطقه به شدت ملتهب و حساس است. از یک سو ایران در حال افزایش سطح غنی‌سازی اورانیوم و از سوی دیگر اقدامش برای اعمال فشار حداکثری است. در این میان، نقش عمان به عنوان میانجی بی‌طرف و میزبانی ایتالیا در این فرآیند، اهمیت ویژه‌ای یافته است. مذاکرات هفته‌های پیش‌رو می‌تواند مسیر آینده روابط ایران و آمریکا را تعیین کند؛ چه در قالب توافقی تازه و چه در سایه تنش‌های بیشتر.